

DOI: <https://doi.org/10.15407/np.72.475>
УДК 02:001.102]:378.22](4)

Ганна Шемаєва,

<https://orcid.org/0000-0002-1053-989X>,
докторка наук із соціальних комунікацій, професор,
професорка кафедри документознавства та української мови,
Національний аерокосмічний університет
ім. М. С. Жуковського «ХАІ» (м. Харків, Україна)
вул. Вадима Манька, 17, Харків, 61000, Україна
e-mail: annashemaeva@ukr.net

Алла Прилуцька,

<https://orcid.org/0009-0008-5609-0750>,
кандидатка філософських наук, доцент,
зав. кафедри документознавства та української мови,
Національний аерокосмічний університет
ім. М. С. Жуковського «ХАІ» (м. Харків, Україна)
вул. Вадима Манька, 17, Харків, 61000, Україна
e-mail: a.prilutska@khai.edu

Любов Кислюк,

<https://orcid.org/0000-0001-9764-4280>,
кандидатка наук з соціальних комунікацій, доцент,
доцентка кафедри документознавства та української мови,
Національний аерокосмічний університет
імені М. С. Жуковського «ХАІ»
(м. Харків, Україна)
вул. Вадима Манька, 17, Харків, 61000, Україна
e-mail: l.kyslyuk@khai.edu

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВІТИ (LIS)

Мета статті полягає у висвітленні сучасних тенденцій у галузі інформаційно-бібліотечної освіти (LIS) в європейських країнах на рівні магистратури. **Методологія** ґрунтується на бібліографічному аналізі публікацій українських і зарубіжних дослідників, присвячених підготовці кадрів на магістерському рівні, моніторингу інформації з вебсайтів університетів

європейських країн щодо освітніх програм магістра за інформаційно-бібліотечним профілем з наступним компаративним аналізом їх змісту. **Наукова новизна** полягає в розширенні уявлень про тенденції інформаційно-бібліотечної освіти магістерського рівня в європейських країнах. **Висновки.** Кожна країна має свої особливості, проте спільним є включення в освітні програми магістерського рівня інформаційно-бібліотечного спрямування компонентів, пов'язаних із застосуванням сучасних цифрових інструментів і технологій як в бібліотечному, архівному секторах та документаційній сфері, так і поза ними. Встановлено тенденції взаємодії у підготовці кадрів на рівні магістратури: 1) розвиток співпраці за спільними програмами на національному рівні (Австрія, Бельгія, Іспанія); 2) посилення міжнародної співпраці (Італія з Естонією та Норвегією; Великобританія спільно з Португалією; Данія, Греція з Великобританією); 3) потужний рух iSchools як міждисциплінарних чи трансдисциплінарних структур в університетах, які характеризуються розширенням спектру програм та зосередженням на факультативних дисциплінах і поширенням міжнародної співпраці.

Ключові слова: бібліотечно-інформаційна освіта, європейська освіта, LIS, магістерські освітні програми, iSchool.

Актуальність теми дослідження. Бурхливий розвиток цифрових технологій, відкритість до нового мислення, нова концепція розвитку науково-освітньої діяльності потребують нового покоління інноваційних фахівців, які здатні не тільки володіти сучасними методами кодування, відбору, передачі, переробки, зберігання різномірної інформації та даних в умовах мінливого та складного середовища, але й працювати на випередження. Особливої актуальності набуває підготовка кадрів для інформаційної, бібліотечної та архівної справи за освітніми програмами, які сприяють розвитку нових наборів навичок і знань, що відповідають сучасним викликам.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить про широкий спектр досліджень освіти в інформаційно-бібліотечній галузі. Українські та зарубіжні дослідники вивчають особливості організації освіти у різних країнах, порівнюють різні моделі підготовки кадрів для інформаційно-бібліотечної діяльності, розкривають тенденції та сучасні світові тренди модернізації системи вищої інформаційно-бібліотечної освіти.

Грунтовно досліджує європейський досвід гармонізації освітніх програм підготовки фахівців у галузі бібліотекознавства та інформаційних наук А. Гуменчук [2–5]. Він аналізує освітні програми різних освітніх ступенів у європейських країнах інформаційно-бібліотечного контексту

та визначає основні вектори їх сучасних трансформацій, які пов'язує з багаторівневістю, безперервністю, фундаменталізацією, цифровізацією, універсальністю і посиленням інформаційного складника у змісті освіти; акцентує на тенденціях підготовки кадрів в інформаційно-бібліотечній галузі у Німеччині та Франції [3; 4]; обґрунтовує нагальність змін у змісті та структурі освітніх програм підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців на основі трансдисциплінарності [5].

Зарубіжний досвід здійснення підготовки бакалаврів і магістрів за інформаційно-бібліотечним напрямом досліджують багато вчених. Зокрема, А. Соляник [7; 8] звертає увагу на компетентності, які є актуальними на ринку праці у зарубіжних країнах; відзначає, що в освітніх програмах підготовки бібліотечних бакалаврів і магістрів враховуються сучасні виклики цифрової революції, тенденції, очікування та потреби користувачів. Інша українська авторка Л. Демчина [6] на основі аналізу освітньої системи підготовки магістрів за інформаційно-бібліотечним фахом в університетах Іспанії, Німеччини та Швеції відзначає посилення інформаційного складника та зауважує, що такий підхід дає змогу випускникам працювати у різних документо-комунікаційних установах. Різноманіття освітніх програм в університетах Бельгії відзначає й О. Григоровська [1].

Значна кількість зарубіжних дослідників звертається до компаративного аналізу освітніх програм та сучасних трендів в інформаційно-бібліотечній освіті. Порівнюються програми та традиції професії [11; 19]; аналізуються інформаційно-бібліотечні освітні системи на базі 51 європейської країни у 2018 р. [16] та LIS освіти у 26 країнах Європи у 2015 р. [9]. Окрім такої інформації, як країна, місто, університет, факультет, назва та тривалість програми, дослідники акцентували увагу на кількості ECTS, методах навчання, мові викладання та університетах-партнерах. Значна увага приділяється якості навчання, зокрема визначаються моделі забезпечення якості інформаційно-бібліотечної освіти в міжнародній перспективі [18].

Останнім часом зарубіжні дослідники звертають увагу на висвітлення особливостей власного досвіду підготовки кадрів [13; 17]; порівнюють навчальний процес у різних країнах [11; 22]; висвітлюють освітні послуги в iSchools [12]; показують, що більшість освітніх закладів вже інтегрували цифрове бібліотекознавство та архівознавство у свої звичайні програми бакалавра та магістра [10].

Загалом публікації свідчать про постійні зміни в освітніх програмах. Проте підготовка кадрів у сучасних реаліях, пов'язаних з екологічними, соціальними, політичними, економічними кризами, інформаційними війнами, кібернетичними атаками, збройною агресією зумовлює необхідність постійного моніторингу та внесення змін в освітні програми та потребує вивчення зарубіжного досвіду для запровадження кращих та успішних напрацювань в Україні.

Мета статті полягає у висвітленні сучасних тенденцій в галузі інформаційно-бібліотечної освіти (LIS) в європейських країнах на рівні магістратури.

Виклад основного матеріалу. Вивчення освітнього процесу в університетах європейських країн свідчить про широкий спектр магістерських програм. За даними зарубіжних дослідників, найбільша кількість європейських закладів, які пропонують послуги з бібліотечно-інформаційної освіти, локалізовані в Італії – 58, Франції – 31, Німеччині – 17, Іспанії та Великобританії – 15 [9; 16]. Загалом Borrego визначив 220 установ, які пропонують програми LIS. З них 65% здійснюють підготовку на рівні магістратури за різними аспектами.

Найбільша кількість закладів здійснює підготовку кадрів для інформаційно-бібліотечної та архівної галузей в межах гуманітарних наук (70) та безпосередньо бібліотечно-інформаційних (62). Також значне місце належить комунікаційним (34) та комп'ютерним наукам (20) [9]. Наведені дані засвідчують міждисциплінарність освіти, яка постійно оновлюється залежно від культурного, економічного, політичного та технологічного контексту місцевого та глобального рівнів. У Рекомендаціях ІФЛА проголошено важливість таких напрямів у підготовці кадрів: інформаційне суспільство, основи інформаційно-бібліотечної професії, інформаційно-комунікаційні технології, дослідження та інновації, управління інформаційними ресурсами, інформаційні потреби та обслуговування користувачів, інформаційна грамотність [10].

Як зазначено вище, магістерські освітні програми інформаційно-бібліотечного, архівного та документаційного спрямування пропонуються у багатьох європейських країнах. Так, значна кількість магістерських освітніх програм в Італії має суто профільне спрямування. Цей аспект відзначено й у публікації А. В. Гуменюк, де акцентується увага на дворічних магістерських освітніх програмах документаційного характеру. Зокрема можна назвати такі: «Документація та історичні до-

слідження», «Архівна та бібліотечна справа», «Архівна палеографія», «Архівні, палеографічні та дипломатичні дослідження», «Управління фондами архівів і бібліотек» та інші [5].

Також варто відмітити однорічну магістерську програму Пармського університету «Бібліотечні та архівні науки», яка зосереджується на забезпечення управління та збереження культурної спадщини, зокрема книг, документів, публічних та приватних колекцій. Крім того програма надає відповідні організаційні інструменти для проєктування, управління складними інформаційними системами; управління установами для збереження історичних книг і документів; враховує поточні національні та міжнародні дослідження; надає можливість вивчення мови Європейського Союзу. Загальна кількість навчального навантаження становить 60 кредитів.

Компетенції, розроблені у межах італійської інформаційно-бібліотечної освіти, мають пропозицію, орієнтовану на цифрові навички [18]: «Магістр цифрових гуманітарних наук», «Створення, управління та збереження цифрових архівів». Ще одна освітня програма «Міжнародний магістр з цифрової бібліотеки» є яскравим прикладом інтернаціоналізації навчання завдяки викладанню предметів англійською мовою та партнерству з Талліннським університетом (Естонія) [16; 17]. Студенти по черзі проводять семестри в Пармі і Таллінні та отримують ступінь магістра, визнаний обома університетами. До цієї співпраці долучається Oslo University (Норвегія).

На формуванні компетенцій управління цифровими ресурсами та вмінь стосовно розроблення нових цифрових послуг зосереджена магістерська програма «Бібліотека та інформатика, цифрові бібліотеки та інформаційні послуги» в University of Borås (Швеція). У межах програми пропонуються такі обов'язкові дисципліни: Управління цифровою бібліотекою, Оцифрування і збереження цифрового ресурсу, Технологія цифрових бібліотек, Пошук інформації у цифрових бібліотеках, Проєктний практикум.

Сучасна практика бібліотечної справи та архівознавства складає основу магістерської освітньої програми Манчестерського університету (Великобританія) «MA in Library and Archive Studies». Крім основних дисциплін, пов'язаних із направленістю програми, студентам пропонується вибір факультативних курсів із різноманітних спеціалізованих тем. Це курси, пов'язані із цифровими практиками, управлінням архі-

вами, кураторством рідкісних книг, дизайном виставок, дослідницькими бібліотеками, історією книги та палеографією [21]. До викладання на магістратурі залучаються фахівці університетської бібліотеки.

Магістерські програми Латвійського університету «Магістр соціальних наук у галузі бібліотекознавства та інформації» та «Професійний магістр з управління документами та архівами, менеджер системи записів» спрямовані на підготовку висококваліфікованих спеціалістів із всебічною компетентністю з управління інформаційними ресурсами та послугами для роботи в бібліотеках, архівах та інших інформаційних установах. У іншому закладі Латвії – Rezekne Higher Education Institution – на рівні магістратури пропонується освітня програма «Професійний магістр архівознавства, архівіст».

В Іспанії магістерські програми, зазвичай розраховані на рік. Їх зміст – здебільшого бібліотекознавчий та документознавчий (табл. 1).

Таблиця 1.

**Освітні програми на здобуття ступеня магістра
в університетах Іспанії**

№ за/п	Назва університету	Освітня програма
1.	Ancala de Henares	Магістр з документознавства
2.	Autonoma de Barcelona (UAB)	Магістр шкільної бібліотеки та промоції читання (з Barcelona)
3.	Barcelona	Магістр з управління цифровим контентом (з Pompeu Fabra) Магістр шкільної бібліотеки та промоції читання (з UAB)
4.	Carlos III de Madrid	Магістр бібліотек та цифрових інформаційних послуг Магістр дослідження документації
5.	Complutense de Madrid	Магістр з управління документацією та бібліотеками
6.	Extremadura	Магістр досліджень у сфері соціальних і правових наук
7.	Granada	Магістр з наукової інформації: супроводження, доступ та оцінка
8.	Murcia	Магістр в галузі документознавства
9.	Politecnica de Valencia	Магістр з правових аспектів інформаційного суспільства
10.	Pompeu Fabra	Магістр з управління цифровим контентом (з Barcelona)
11.	Salamanca	Магістр з систем цифрової інформації
12.	Zaragoza	Магістр з управління інформаційно-документаційним сервісом

Серед означених освітніх програм вартує уваги програма університету Granada «Магістр з наукової інформації: супроводження, доступ та оцінка». Вона спрямована на навчання студентів принципам і основам, які підтримують процеси сучасної наукової комунікації;

формування компетенцій щодо організації послуг відкритого доступу до наукових публікацій; методів оцінювання наукової інформації.

З точки зору підготовки документознавців цікавою є освітня програма «Магістр міжнародного секретарського менеджменту», яка пропонується в INSA Business, Marketing & Communication School (Барселона, Іспанія). Метою цієї програми є комплексне бачення всіх сфер діяльності компанії на засадах розвитку навичок, які необхідні у професійній діяльності: технологічні, протокольні, організаторські, комерційні. Серед обов'язкових дисциплін – Ділове спілкування, Концептуальний маркетинг, Техніки зв'язків із громадськістю, Тайм-менеджмент, Офіційний та діловий протокол, Міжнародна торгівля, Передові обчислювальні технології, Економіка та фінанси, Трудове право, Англійська мова для бізнесу [14].

Також необхідно підкреслити співпрацю Барселонського університету з університетом Pompeu Fabra щодо спільної підготовки магістрів за освітньою програмою «Магістр з управління цифровим контентом» та співпрацю з UAB у підготовці кадрів за програмою «Магістр шкільної бібліотеки та промоції читання».

В Австрії та Бельгії навчання в магістратурі також ґрунтується на внутрішній співпраці. Так, в Австрії, відповідно до договорів про співпрацю між університетами, студенти, які навчаються за освітньою програмою «Магістр наук у галузі бібліотечних та інформаційних досліджень» в університеті Граці, можуть відвідувати модуль за вибором в Університеті Інсбрука чи Віденському університеті [13]. Тобто студенти не обмежені у виборі університету через портфоліо факультативних модулів цього закладу. У Бельгії співпрацюють між собою у напрямі підготовки кадрів за магістерською програмою «Архівознавство: культурна спадщина та документи» чотири університети Vrije Universiteit Brussel; Universiteit Antwerpen; Universiteit Gent; KU Leuven.

В університетах Німеччини навчання в магістратурі орієнтоване на сучасні потреби ринку праці в інформаційній сфері. Так, магістерська програма «Бібліотечно-інформаційна наука» Берлінської школи бібліотечних та інформаційних наук університету Гумбольдта містить обов'язкові та вибіркові модулі, основу яких складають дисципліни, пов'язані: з вивченням інформаційного ринку, особливостей сучасної бібліотечної діяльності; застосуванням цифрових інструментів і засобів; постачанням інформаційних послуг; медіа-архівами, управлінням

інформацією, бібліометрією та наукометрією [15]. Крім того, університет співпрацює з Копенгагенським університетом (Данія) за освітньою програмою «Магістр в галузі інформатики та культурної комунікації». Загальна кількість кредитів – 120. У процесі навчання, яке відбувається протягом двох років, студенти вивчають такі основні дисципліни: Теорія і традиції в інформаційних і культурних науках, Системна еволюція та дослідження користувачів, Процеси організації інформації, Знання та інформація в організаціях. Також за спільними програмами та курсами здійснюють підготовку бібліотечних кадрів університети: Великобританія спільно з Португалією; Данія, Греція з Великобританією; Фінляндія зі США, Естонія з Норвегією. Подібний підхід до міжнародної взаємодії дає змогу обмінюватися кращими практиками з кожної країни.

Навчальний план програми «Магістр бібліотечних та комп'ютерних наук», яка пропонується у Технічному університеті прикладних наук Вільдау [20], забезпечує поглиблене розуміння апаратного та програмного забезпечення, вебрішення, інтерфейсів та базові практичні знання з програмування, що дасть змогу майбутньому фахівцю взяти на себе провідну роль у впровадженні IT-проектів у бібліотеці чи інформаційному закладі. Поглиблене опанування теорії та технологій менеджменту знань передбачено і в освітній програмі Ганноверського університету прикладних наук і мистецтв.

У Болгарії магістерські освітні програми пропонують два заклади: Софійський університет св. Климента Охридського і Університет бібліотекознавства та інформаційних технологій. У Софійському університеті магістерські програми зосереджені на бібліотечно-інформаційних напрямках: «Бібліотечно-інформаційні науки та культурна політика», «Бібліотечно-інформаційні технології»; «Історія книги та читання». Освітній процес за усіма трьома програми здійснюється на основі заочної форми навчання. В Університеті бібліотекознавства та інформаційних технологій (UniBIT) пропонується велика кількість магістерських програм. На факультеті бібліотекознавства та культурної спадщини навчання спрямовується на формування необхідних компетенцій для різних видів діяльності, зокрема для соціокультурних інституцій, інформаційних служб, документальних відділів, а також бізнесу та державних органів. Майже всі програми мають денну та заочну форми навчання, процес навчання відбувається протягом трьох семестрів (табл. 2).

Таблиця 2.

**Освітні програми магістра на факультеті бібліотекознавства
та культурної спадщини UniBIT (Болгарія)**

Напрям	Назва магістерської програми	Особливості
Історія та археологія	1) Історична спадщина і культурні інституції	Форма освіти – заочна, 3 семестри. Особливий акцент та оцифрування історичної спадщини бібліотеками, музеями, архівами та іншими установами
	2) Спадщина та музеї в інформаційному середовищі	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри.
Соціальні комунікації та інформаційні науки	1) Медіація	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Основний акцент на засоби медіації, спілкування, управління конфліктами, стратегічне планування
	2) Інформаційні процеси в управлінні туристичним сектором	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри.
	3) Бібліотечно-інформаційний і культурний менеджмент	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Широкопрофільна компетентність
	4) Інформаційні технології та комунікації в адмініструванні бізнесу	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Основний акцент на корпоративні комунікації, інтелектуальні цифрові платформи
	5) Захист культурно-історичної спадщини	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Основний акцент на фундаментальні знання з розвитку культури та державної політики захисту культурної спадщини
	6) Медійна інформація та реклама	Форма освіти – денна, заочна, дистанційна, 3 семестри. Акцент на медіабізнес, онлайн-рекламу, PR стратегії. Дистанційне навчання на платформі ILIAS
	7) Управління документообігом і архівом	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Акцент на цифрові технології в управлінні документами
	8) Читачезнавство	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Акцент на управління, промоцію читання
	9) Лідерські практики в державності, духовності та безпеці	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Основна увага на ролі лідера в управлінні інформаційними ресурсами та інформаційною політикою в державних та недержавних установах і закладах
	10) Культурна взаємодія і культурна політика в Південно-Східній Європі	Форма освіти – денна та заочна, 4 семестри. Акцент на європейську політику, національні особливості, культурні програми і стратегії
	11) Ідентифікація, автентифікація та оцінка культурних і художніх цінностей	Форма освіти – денна та заочна, 3 семестри. Акцент на експертизу культурних і мистецьких, архівних, бібліотечних фондів та антикварних предметів

Отже, університети реагують на мінливе середовище, як локальне, так і глобальне, через розроблення освітніх програм, які сприяють розвитку нових наборів навичок і досвіду для своїх випускників. Ці

зміни спричиняють розвиток співпраці між університетами на національному рівні та формування компетенцій на основі інтернаціональних дипломів та міжнародного стажування.

Реструктуризація навчальних програм, спрямованих на розв'язання дихотомії між бібліотечною справою та інформаційною наукою, зумовила розвиток міждисциплінарної співпраці академічних підрозділів університету в межах iSchool (інформаційний інститут). Це – міждисциплінарна модель. Їх створення зумовлено конвергенційними процесами між галузями інформатики та бібліотекознавства. Багато центрів обрали рух iSchool. На європейському просторі можна виділити Департамент архівознавства та бібліотечно-інформаційних наук Oslo University (Норвегія), Департамент тісно співпрацює з гуманітарним факультетом Копенгагенського університету (Данія), університетами Швеції, університетом Тампере (Фінляндія), які є членами об'єднання організацій iSchools [12]. В їхній діяльності одночасно проявляються дві тенденції – конвергенція в межах університету та колаборація в межах міжнародного об'єднання iSchools.

Крім означених університетів варто звернути увагу на магістерські програми кафедри інформаційного менеджменту університету Хаджеттепе (Туреччина) та iSchool Ліннейського університету (Швеція), яка об'єднала розрізнені кафедри, дисципліни та неакадемічні установи для підготовки кадрів, які відповідають запитам сьогодення [12]. Магістерська освітня програма в університеті Хаджеттепе спрямована на управління інформацією та має такі основні компоненти: Основи інформаційного менеджменту, Організація інформації, Проєктування інформаційних систем, Менеджмент, Наукові дослідження, Управління інформацією, орієнтоване на ресурси та Управління інформацією, орієнтоване на відносини. У Ліннейському університеті ширший спектр магістерських програм, в яких поєднуються знання з бібліотечно-інформаційної науки та інформаційних технологій: «Магістр з культурології» та «Магістр з цифрових гуманітарних наук»; «Соціальні медіа та web-технології» і «Наукові дані». Як зазначає керівниця iSchool, різноманітність та міждисциплінарність підвищує цінність наявних програм і сприяє кращій підготовці випускників до ринків праці [12]. Загальна кількість кредитів – 120. Навчання здійснюється від одного до двох років.

Також слід відмітити, що у сучасному професійному дискурсі відзначається зменшення різниці між iSchools та профільними

факультетами/кафедрами [12]. Вони відрізняються тим, що в iSchools більшість годин освітньої програми складають факультативи, які є міжнародними. Загалом, інтернаціоналізація навчальних програм може коливатися від пропонування програми чи курсу іншою мовою до спільних програм університетів із різних країн. У пошуках нових підходів традиційні напрями, дисципліни розсіюються, при цьому залучається все більше інших аспектів і освітні програми стають складнішими та *інноваційнішими*.

Висновки. Результати проведеного дослідження чітко показують, що магістерські освітні програми в усіх європейських країнах трансформуються у відповідь на сучасні реалії суспільства та вимоги ринку, стають набагато різноманітнішими й складнішими. Більшість магістерських програм демонструють наявність бібліотечно-інформаційного, архівного та документаційного компоненту, але їх зміст має орієнтацію на різні сфери діяльності. Кожна країна має свої особливості, проте спільним є включення в освітні програми основних та вибіркових компонентів, пов'язаних із застосуванням сучасних цифрових інструментів і технологій як у бібліотечному, архівному секторах та документаційній сфері, так й поза ними. Також до спільних рис можна віднести спрямованість на професійний та дослідницький аспект. Встановлено тенденції взаємодії: 1) розвиток співпраці за спільними програмами на національному рівні (Австрія, Бельгія, Іспанія); 2) посилення міжнародної співпраці у підготовці кадрів на рівні магістратури (Італія з Естонією та Норвегією; Великобританія спільно з Португалією; Данія, Греція з Великобританією); 3) потужний рух iSchools як міждисциплінарних чи трансдисциплінарних структур в університетах, які характеризуються розширенням спектру програм та зосередженням на факультативних дисциплінах і поширенням міжнародної співпраці.

Результати проведеного дослідження можуть скласти основу для оновлення освітніх програм магістра в українських університетах. Подальших досліджень потребує вивчення взаємозв'язків українських університетів, які пропонують магістерські програми документознавчого спрямування.

Список бібліографічних покликань

1. Григоревська О. Підготовка фахівців у галузі інформації та комунікації у закладах вищої освіти Федерації Валлонія-Брюссель (королівство Бельгія). *Бібліотечна планета*. 2023. №1 (99). С. 29–31.

2. Гуменчук А. В. Міжнародні вимоги до гармонізації освітніх програм підготовки фахівців у галузі бібліотекознавства та інформаційних наук. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2021. Вип. 59. С. 33–43. DOI: 10.31516/2410-5333.059.03

3. Гуменчук А. В. Сучасні тенденції розвитку системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Німеччині. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2022. Вип. 61. С. 50–61. DOI: 10.31516/2410-5333.061.051

4. Гуменчук А. Французька модель вищої бібліотечно-інформаційної освіти: когнітивні та організаційні особливості. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 1. С. 47–52. DOI: 10.36273/2076-9555.2022.1(306).47-52

5. Гуменчук А. В. Цифровізація як детермінанта трансдисциплінарності вищої бібліотечно-інформаційної освіти. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 3. С. 5–12.

6. Демчина Л. І. Модернізація інформаційної сфери в контексті європейських стандартів освіти. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 2(8). С. 342–353. DOI: 10.52058/2786-6165-2023-2(8)-342-353

7. Соляник А. А. Моделі сталого розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти: зарубіжний досвід. *Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: орієнтири співтворення* : зб. матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф. (25–28 лют. 2020 р., смт. Славське Львів. обл.) / ВГО Укр. бібл. асоц., Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. 2020. С. 13–17. URL: Zbirnyk_ULA_Slavske_2020_compressed.pdf

8. Соляник А. А. Сучасні тренди модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти України. *Вісник Книжкової палати*. 2017. № 1. С. 22–26.

9. Borrego Á. Library and Information Education in Europe: an overview. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 2015. Núm. 35 (desembre). DOI: <https://dx.doi.org/10.1344/BiD2015.35.7>

10. Chu, C. M., Raju, J. et al. *IFLA Guidelines for Professional Library and Information Science (LIS) Education Programmes*. IFLA. 2022. URL: <https://repository.ifla.org/handle/123456789/1987>

11. Davis A. R., Diaz S. A., Hall R. I A., Zakarija M. I., Urem I. Comparison of library studies programs in Croatia and the USA . *IFLA journal*. 2023. Vol. 49(1). P. 74–86. DOI: 10.1177/03400352221103894

12. Golub K. From a Library and Information Science Department to a Transdisciplinary, University-wide Ischool: a Model of Linnaeus University. *Proceedings of the XXVII Bobcatsss Symposium*. Osijek, 2019. P. 15–22.

13. Hörzer B., Lach K. Education for academic librarians in Austria: From the early beginnings up to the present. *Education for Information*. 2020. Vol. 36. No. 4. P. 441–455. DOI: 10.3233/EFI-190343

14. INSA Business, Marketing & Communication School. URL: <https://insabarcelona.com/estudios/master-en-secretariado-internacional-de-alta-direccion/>

15. Institut fur Bibliotheks und Informationwissenschaft. URL: <https://www.ibi.hu-berlin.de/en/teaching/study-programs/master>

16. Meschede Ch., Virginia O-R., Marco K. Library and Information Science education in Europe: Building an interactive map. *International Symposium on the Future of Education in Information Science* (10–11 September, 2018). Pisa, 2018. P. 217–222.

17. Tammaro A. M. Internationalization of LIS (Library and Information Science) Education: The Bologna Process Approach. *Collaboration in International and Comparative Librarianship* / eds. : S. Chakraborty, A. Kumar Das. 2014. P. 314–320.

18. Tammaro A. M. Current trends of quality assurance models in LIS education. *Quality assurance in LIS education: An international and comparative study* / eds. : M. Miwa, S. Miyahara. New York, NY: Springe. 2015. P. 169–186.

19. Tanackovic S. F., Kurbanoglu S., Yurdagul U. Student perceptions of LIS programs and profession: Study among undergraduates in Croatia and Turkey. *International Symposium on the Future of Education in Information Science* (10–11 September, 2018). Pisa, 2018. P. 46–61.

20. Technical University of Applied Sciences Wildau. URL: <https://www.masterstudies.com/Master-of-Science-in-Library-Computer-Sciences/Germany/Technical-University-of-Applied-Sciences-Wildau/>

21. University of Manchester. URL: <https://www.masterstudies.com/MA-in-Library-and-Archive-Studies/United-Kingdom/University-of-Manchester/>

22. Zignani T., Massara F., Doncheva A., Tarandova S., Holma B., Pakaln D. *Librarianship in Europe – mapping professional needs*. Biblio, 2020. 203 p. URL: https://www.biblio-project.eu/wp-content/uploads/2020/05/BIBLIO_WP2_Mapping-Professional-Needs_Report.pdf

References

1. Hryhorevska, O. (2023). Pidhotovka fakhivtsiv u haluzi informatsii ta komunikatsii u zakladakh vyshchoi osvity Federatsii Valloniiia-Briussel (korolivstvo Belhiia) [Training of specialists in the field of information and communication in higher education institutions of the Wallonia-Brussels Federation (Kingdom of Belgium)]. *Bibliotechna Planeta*, 1(99), 29-31. [In Ukrainian].

2. Humenchuk, A. V. (2021). Mizhnarodni vymohy do harmonizatsii osvitnikh prohran pidhotovky fakhivtsiv u haluzi bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk [International requirements for the harmonization of educational programs for training specialists in the field of librarianship and information sciences]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*, 59, 33-43 DOI: 10.31516/2410-5333.059.03 [In Ukrainian].

3. Humenchuk, A. V. (2022). Suchasni tendentsii rozvytku systemy vyshchoi bibliotekho-informatsiinoi osvity v Nimechchyni [Modern trends in the development

of the system of higher library and information education in Germany]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*, 61, 50-61 DOI: 10.31516/2410-5333.061.051 [In Ukrainian].

4. Humenchuk, A. (2022). Frantsuzka model vyshchoi bibliotечно-informatsiinoi osvity: kohnityvni ta orhanizatsiini osoblyvosti [The French model of higher library and information education: cognitive and organizational features]. *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, 1, 47-52 DOI: 10.36273/2076-9555.2022.1(306).47-52 [In Ukrainian].

5. Humenchuk, A. V. (2020). Tsyfrovizatsiia yak determinanta transdystsyplinarnosti vyshchoi bibliotечно-informatsiinoi osvity [Digitization as a determinant of transdisciplinarity in higher library and information education]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 5-12. [In Ukrainian].

6. Demchyna, L. I. (2023). Modernizatsiia informatsiinoi sfery v konteksti yevropeiskyykh standartiv osvity [Modernization of the information sphere in the context of European education standards]. *Bulletin of Science and Education*, 2 (8), 342-353. DOI: 10.52058/2786-6165-2023-2(8)-342-353 [In Ukrainian].

7. Solianyuk, A. A. (2020, February 25-28). Modeli staloho rozvytku vyshchoi bibliotечно-informatsiinoi osvity: zarubizhnyi dosvid [Models of sustainable development of higher library and information education: foreign experience]. In *Modern information and library education: orientations of co-creation. Proceedings of the X International Scientific and Practice Conference* (pp. 13-17). Retrieved from Zbirnyk_ULA_Slavske_2020_compressed.pdf [In Ukrainian].

8. Solianyuk, A. A. (2017). Suchasni trendy modernizatsii vyshchoi bibliotечно-informatsiinoi osvity Ukrainy [Modern trends in the modernization of higher library and information education in Ukraine]. *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, 1, 22-26 [In Ukrainian].

9. Borrego, Á. (2015). Library and Information Education in Europe: an overview. *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 35 (desembre). DOI: <https://dx.doi.org/10.1344/BiD2015.35.7> [In Spain].

10. Chu, C. M., & Raju, J. [et al.]. (2022). *IFLA Guidelines for Professional Library and Information Science (LIS) Education Programmes*. IFLA. Retrieved from <https://repository.ifla.org/handle/123456789/1987> [In English].

11. Davis, A. R., Diaz, S. A., Hall, R. I. A., Zakarija, M. I., & Urem, I. (2023). Comparison of library studies programs in Croatia and the USA. *IFLA journal*, 49 (1), 74-86. DOI: 10.1177/03400352221103894 [In English].

12. Golub, K. (2019). From a Library and Information Science Department to a Transdisciplinary, University-wide Ischool: a Model of Linnaeus University. In *Proceedings of the XXVII Bobcatss Symposium* (pp. 15-22). Osijek, Croatia. [In English].

13. Hörzer, B., & Lach, K. (2020). Education for academic librarians in Austria: From the early beginnings up to the present. *Education for Information*, 36 (4), 441-455 DOI: 10.3233/EFI-190343 [In English].

14. INSA Business, Marketing & Communication School. Retrieved from <https://insabarcelona.com/estudios/master-en-secretariado-internacional-de-alta-direccion/> [In English].

15. Institut für Bibliotheks und Informationswissenschaft. Retrieved from <https://www.ibi.hu-berlin.de/en/teaching/study-programs/master> [In Germany].

16. Meschede, Ch., Virginia, O-R., & Marco, K. (2018, September 10-11). Library and Information Science education in Europe: Building an interactive map. In *International Symposium on the Future of Education in Information Science* (pp. 217-222). Pisa, Italy. [In English].

17. Tammaro, A. M. (2014). Internationalization of LIS (Library and Information Science) Education: The Bologna Process Approach. In Chakraborty, S., & Kumar Das, A. (Eds.). *Collaboration in International and Comparative Librarianship* (pp. 314-320). [In English].

18. Tammaro, A. M. (2015). Current trends of quality assurance models in LIS education. In Miwa, M., & Miyahara, S. (Eds.). *Quality assurance in LIS education: An international and comparative study* (pp. 169-186). New York, USA: Springer. [In English].

19. Tanackovic, S. F., Kurbanoglu, S., & Yurdagül, U. (2018, September 10-11). Student perceptions of LIS programs and profession: Study among undergraduates in Croatia and Turkey. In *International Symposium on the Future of Education in Information Science* (pp. 46-61). Pisa, Italy. [In English].

20. Technical University of Applied Sciences Wildau. Retrieved from <https://www.masterstudies.com/Master-of-Science-in-Library-Computer-Sciences/Germany/Technical-University-of-Applied-Sciences-Wildau/> [In English].

21. University of Manchester. Retrieved from <https://www.masterstudies.com/MA-in-Library-and-Archive-Studies/United-Kingdom/University-of-Manchester/> [In English].

22. Zignani, T., Massara, F., Doncheva, A., Tarandova, S., Holma, B., & Pakaln, D. (2020). *Librarianship in Europe - mapping professional needs*. Biblio. Retrieved from https://www.biblio-project.eu/wp-content/uploads/2020/05/BIBLIO_WP2_Mapping-Professional-Needs_Report.pdf [In English].

Hanna Shemaieva,

<https://orcid.org/0000-0002-1053-989X>,

Doctor of Science in Social Communications, Professor,
Professor of the Department of Documentation and Ukrainian Language,
National Aerospace University «KhAI» (Kharkiv, Ukraine)

17, St. Vadima Manka, Kharkiv, 61000, Ukraine

e-mail: annashemaieva@ukr.net

Alla Prilutska,

<https://orcid.org/0009-0008-5609-0750>,

Candidate of Philosophy, Associate Professor,

Professor of the Kharkiv Aviation Institute,

Head of the Department of Documentation and Ukrainian Language,

National Aerospace University «KhAI» (Kharkiv, Ukraine)

17, St. Vadima Manka, Kharkiv, 61000, Ukraine

e-mail: a.prilutskaya@khai.edu

Liubov Kysliuk,

<https://orcid.org/0000-0001-9764-4280>,

Candidate in Social Communications, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Documentation

and Ukrainian Language,

National Aerospace University «KhAI» (Kharkiv, Ukraine)

17, St. Vadima Manka, Kharkiv, 61000, Ukraine

e-mail: l.kyslyuk@khai.edu

**CURRENT TRENDS OF EUROPEAN INFORMATION
AND LIBRARY EDUCATION (LIS)**

The purpose of the article consists in the coverage of the modern trends in the field of information and library education (LIS) in European countries at the master's level. **Metodology** is based on a bibliographic analysis of publications by Ukrainian and foreign researchers dedicated to the training of personnel at the master's level, monitoring information from the websites of universities in European countries regarding master's educational programs according to the information-library profile, followed by a comparative analysis of their content. **The scientific novelty** consists in expanding ideas about trends in information and library education at the master's level in European countries. **Conclusions.** Each country has its own characteristics, but the common feature is the inclusion of components of modern digital tools and technologies both in the library, archival and documentation sectors, and beyond of ones. The trends of interaction in the training of personnel at the master's level have been established: 1) development of cooperation under common programs at the national level (Austria, Belgium, Spain); 2) strengthening international cooperation (Italy with Estonia and Norway; Great Britain together with Portugal; Denmark, Greece with Great Britain); 3) the powerful movement of iSchools as interdisciplinary or transdisciplinary structures in universities, which are characterized by the expansion of the spectrum of programs and the focus on optional disciplines and the spread of international cooperation.

Keywords: library and information education, LIS, master's degree programs, European education, iSchool.

Стаття надійшла до редакції 26.07.2024 р.